

ISSN 2409-1146

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Центр Сковородинознавства університету

ПЕРЕЯСЛАВСЬКІ СКОВОРОДИНІВСЬКІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць учасників Міжнародної конференції
«XXII Сковородинівські читання»

Випуск 10

Філологія

Філософія

Педагогіка

Музейна і краєзнавча Сковородіана

Переяслав – 2024

П 27 **Переяславські Сковородинівські студії:** зб. наук. праць, учасників Міжнародної конференції «XXII Сковородинівські читання». Переяслав (Київська обл.): 2024. – Вип. 10: Філологія. Філософія. Педагогіка. Музейна і краєзнавча Сковородіана – 276 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію ЗМІ КВ № 19733-9533Р від 25.02.2013

Збірник наукових праць засновано в 2011 році.

Засновник – Університет Григорія Сковороди в Переяславі.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

В. В. Коцур, доктор історичних наук, професор.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ФІЛОЛОГІЯ:

О. М. Тютюнник, докторка філологічних наук, професорка;

В. О. Соболев, докторка філологічних наук, професорка Варшавського університету (Польща);

М. І. Навальна, докторка філологічних наук, професорка;

Б. С. Криса, докторка філологічних наук, професорка;

К. В. Богатирьова, кандидатка філологічних наук, доцентка (відповідальна секретарка).

ФІЛОСОФІЯ:

Л. В. Губерський, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, НАПН України;

А. М. Сроменко, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України;

М. В. Кашуба, докторка філософських наук, професорка;

М. М. Кисельов, доктор філософських наук, професор;

В. П. Кінцанс, доктор філософських наук, професор Латвійського університету (Латвія);

Н. Ф. Юхименко, кандидатка філософських наук, доцентка (відповідальна секретарка).

ПЕДАГОГІКА:

Рудите Андерсоне, докторка педагогічних наук, професорка Латвійського університету (Латвія);

І. І. Доброскок, докторка педагогічних наук, професорка;

А. Л. Ситченко, доктор педагогічних наук, професор;

О. І. Шапран, докторка педагогічних наук, професорка;

Г. Л. Токмань, докторка педагогічних наук, професорка (відповідальна секретарка).

МУЗЕЙНА І КРАЄЗНАВЧА СКОВОРОДИАНА:

О. Г. Ярошенко, докторка педагогічних наук, професорка, академік НАН України, НАПН України;

О. В. Колибенко, кандидат історичних наук, професор;

О. М. Лукашевич, кандидат історичних наук, доцент;

А. О. Іваненко, кандидат історичних наук, доцент;

С. М. Кикоть, кандидат історичних наук (відповідальний секретар).

*Рекомендовано Вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 2 від 26 вересня 2024 року)*

До збірника ввійшли статті зі Сковородинознавства, авторами яких є учасники Міжнародної конференції «XXII Сковородинівські читання».

Для науковців, аспірантів, здобувачів, вчителів.

12. Багалій Д. (1992). Український мандрований філософ Григорій Сковорода. Київ: Орій. 1992. 469 с.
13. Сковорода Г. (1995). Розмова, що називається Алфавіт, або Буквар миру. Сковорода Григорій. Пізнай людину в собі. Пер. М.Кашуби; пер. поезій В.Войтович. Львів: Світ. 1995. 528 с. С.302-343.
14. Сковорода Г. (1995). Благодарний Єродій. Сковорода Гигорій. Пізнай людину в собі. Пер. М.Кашуби; пер. поезій В.Войтович. Львів: Світ. 1995. 528 с. С.431-450.

УДК 1Сковорода : 159.9 “20”

Ярослава Василькевич

*кандидат психологічних наук,
доцент, доцент кафедри
психології Університету
Григорія Сковороди в Переяславі
Україна, Переяслав*

Оксана Кікінежді

*доктор психологічних наук,
професор, професор кафедри
психології Тернопільського
національного педагогічного
університету імені Володимира
Гнатюка
Україна, Тернопіль*

ТВОРЧА СПАДЩИНА ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Постать Григорія Сковороди в умовах повномасштабної війни росії проти України є символом спадкоємності вікової історії нації у її боротьбі за українську державність та національну ідентичність, перемоги людяності, гуманності над злом. Ідеї та погляди видатного філософа слугують джерелом для формування національної та громадянської свідомості, пошуку автентичного та індивідуального усвідомлення життя українського народу. Г. Сковорода є духовним наставником, що додає життєздатності нації та надихає на боротьбу за свободу і незалежність.

Методологічні підвалини людиноцентризму виникали у контексті історико-педагогічних і етнопсихологічних процесів,

символізуючи спадкоємність багатомірової історії нації. Зокрема, дослідники української ментальності, такі як Я. Калакура, О. Рафальський та М. Юрій, визначають новий тип культури України – відкриту культуру, де кордони і культурне прикордоння відіграють умовну роль, сприяючи формуванню унікального культурного простору і менталітету (Калакура, 2017: 277-280).

Відгомони трагедії українського народу, повної втрати свободи – політичної, економічної, духовної у другій половині XVIII століття, пронизують усю творчість Г. Сквороди. Дослідник життя і творчості філософа Ю. Барабаш зазначає, що український етнос, його історичну традицію, культуру і мову мандрівний філософ сприймав як одне ціле (Барабаш, 2014).

Розгляд учення Григорія Сквороди з позиції гуманістично-екзистенційної психології дав змогу виокремити багатогранні контексти, зокрема, побачити в людському індивіді активну діяльну особу, суб'єкта самоздійснення, життєтворчості та свободотворчості.

Гуманістичні погляди українського Сократа знайшли в українській психологічній та педагогічній думці широкий відгук і продуктивно розвиваються. Сучасна психологія і педагогіка акцентують увагу на розвитку індивіда в системі процесів самопобудови і самоздійснення, гармонізації його внутрішнього світу із зовнішнім в умовах соціокультурної різноманітності, що спричинено євроінтеграцією та глобалізацією (Г. Костюк, П. Чамата, В. Роменець, Г. Балл, І. Бех, М. Боришевський, Т. Говорун, В. Кремень, В. Кравець, В. Куєвда, С. Максименко, В. Моляко, В. Москаленко, В. Татенко, Т. Титаренко та інші учені).

Науковці зазначають, що український філософ був не тільки мислителем, а й педагогом-новатором свого часу. Його педагогічні погляди характеризувалися гуманізмом, демократизмом, патріотизмом, який поєднувався з духовним

вихованням дітей. Г. Сковорода глибоко вірив у силу науки і освіти знедоленого народу. Його педагогічні погляди мали важливе значення для розвитку природних здібностей дітей, всебічного і гармонійного виховання дитини, поєднання розумового і фізичного розвитку тощо, що співзвучно ключовим принципам Нової української школи (Тетерина, 2001: 178-210).

Ідея високої етичності, моральної рівноправності людини підносить творчість Г. Сковороди на рівень кращих представників тогочасного просвітництва та є актуальною нині.

У контексті людиноцентристської парадигми визначено напрями дослідження особистості як суб'єкта життєвості в психології, пошук методик і шляхів формування особистості, що відповідає Сковородинським принципам самоспостереження, шляхетності й аскетизму. Це вимагає усвідомлення власних психологічних і духовних ресурсів на шляху до мудрості та щастя.

Феномен ідентичності в сучасному суспільстві, як сутнісну характеристику людського буття, досліджували такі філософи, як Є. Бистрицький, С. Пролєєв, О. Білий, С. Лозниця, Р. Зимовець, Р. Кобець. Вони розглядають поняття ідентичності в контексті громадянського суспільства та специфіки формування національно-культурної української ідентичності й сучасного державотворення (Бистрицький, 2015).

Етнотрадиції визначають і забезпечують суспільно-психологічну та етнокультурну спадкоємність, підтримувану народом для збереження етнокультурної та ментальної ідентичності. Як зазначає М. Боришевський, «аналіз психологічних і соціально-психологічних особливостей національної свідомості й самосвідомості, а також взаємопов'язаних з цим феноменів (зокрема, національної ідеї), свідчить про їх тісний зв'язок з світоглядними

орієнтаціями особистості та її духовністю» (Боришевський, 2010: 322-323).

Г. Балл підкреслює, що одним із шляхів реалізації культуротвірної функції психології є діяльність психологів-практиків, спрямована на психологічну підтримку людей у складних ситуаціях. Він стверджує, що збагачення психологічних знань, поглиблення саморозуміння, сприяння самовизначенню та самореалізації представників різних спільнот значно впливає на розвиток культури та суспільства. Психолог має реалізовувати дієвий гуманізм та дотримуватись професійних принципів у роботі з клієнтами (Балл, 2014: 10).

Гуманістичні концепції «сродності», самопізнання, «філософії серця» та вільнодумства вивчаються крізь інтегративний, генетичний і суб'єктно-вчинковий підходи, пропонуючи психологічні орієнтири для духовного та інтелектуального розвитку особистості.

Національна психологія пов'язує культуротвірчу функцію з ідеєю суб'єктності людини, визначаючи її роль у самодетермінації буття у світі та авторському ставленні до подій життя (В. Роменець, В. Татенко). За В. Роменцем, вчинок є «живим осередком», способом особистісного існування в світі, що допомагає розуміти природу людини і світу в їх пізнавальному та практичному контекстах (Роменець, 2006: 12).

Особливу увагу слід приділити темі стійкості та незалежності людини, яку ґрунтовно досліджував В. Роменець. Визнання важливості вчинкової активності для людини як соціальної істоти та людства загалом привело до розроблення вчинкового підходу (Роменець, 2006). Основні категорії психології вчинку співзвучні екзистенціальним аспектам людського життя, які відображені у філософсько-психологічних поглядах Г. Сквороди. Його твори та життя просякнуті критикою суспільства та водночас звернені до

кожного, хто здатен почути та зрозуміти. Взаємодіючи з колективними і індивідуальними суб'єктивностями, Г. Сковорода стверджував первинність суб'єктивності людини.

Українська психологія має значну традицію всебічного осмислення особистісних якостей, відповідальних за стійкість та незалежність людини, її здатність робити самостійний вибір і дотримуватися його, всупереч негативним впливам. Найбільш комплексний перелік цих характеристик і їх глибоке осмислення знаходимо у творах Григорія Сковороди.

Погляди Григорія Сковороди на етичність та моральну рівноправність як основу справедливого суспільства підкреслюють важливість гуманізму, патріотизму та демократизму. Г. Сковорода акцентував увагу на духовному вихованні дітей, що, на його думку, сприяє розвитку їхніх природних здібностей та гармонійному формуванню особистості, інтегруючи розумовий і фізичний розвиток. Ці погляди напрочуд актуальні для сучасної освіти, зокрема для Нової української школи.

Ідеї Г. Сковороди про високу етичність і моральну рівноправність роблять його творчість важливою як тоді, так і зараз. Аналіз його концепцій у призмі сучасної психології пропонує нові підходи до розуміння та розвитку особистості з антропологічного та наукового погляду. Ідеал людини, яка дбає як про тіло, так і про душу та цінує свободу – духовну, соціальну та національну, відображає філософські прагнення Григорія Сковороди. М. Попович вважає, що «Філософія свободи» Сковороди повинна стати центральною національною ідеєю сучасної України, адже цінності свободи, справедливості та солідарності є ключовими для сучасного суспільства (Попович, 2016: 311-331).

Світогляд Г. Сковороди про ідеальне суспільство, де панує любов, рівність і справедливість, є втіленням української національної ідеї. Він вірив, що самопізнання допомагає людині знайти свій життєвий шлях та своє місце в

суспільстві (Василькевич, Кізь, Кікінежді, 2022; Василькевич, Левчик, Кікінежді, 2023).

Григорій Скворода приділяв величезну увагу дослідженню того, як людині через самопізнання знайти своє справжнє життєве покликання. Його відомі слова «Світ ловив мене, та не спіймав» і концепція «сродної праці» стали основою для багатьох інтелектуальних пошуків учених Києво-Могилянської колегії. П. Чамата, розвиваючи ці ідеї, досліджував аспекти самопізнання та самосвідомості в збірнику статей «Нариси історії вітчизняної психології» (1952-1959).

Український психолог Г. Костюк запропонував власну теорію особистості, яка наголошує на тому, що індивід розвивається в суспільну істоту – особистість – у процесі формування свідомості й самосвідомості, розвиваючи систему психічних властивостей та здатність активно брати участь у соціальному житті. На думку Г. Костюка, особистість є складною цілісною «системою систем», в якій психічні властивості індивіда як окремого суб'єкта і об'єкта соціальних відносин інтегруються та диференціюються через комунікацію з іншими людьми і різні види діяльності. Його відданість теорії гетеростазу дала імпульс для розвитку теорій особистості, що базуються на інтеграції мотивів, спрямованих на самореалізацію та особистісне зростання. Зміни в соціальному світі стимулюють особистість трансформувати своє розуміння себе і навколишніх, сприяючи розвитку самопізнання та прагнення до самовдосконалення (Турбан, 2014).

Ідея «сродної праці» видатного мислителя утверджує рівність, гідність людської особи як основи справедливого суспільного устрою. У діалозі «Розмова, названа алфавіт, чи буквар світу» філософ вимальовує образ досконалого світоустрою, ідеально гармонізованого соціуму, з усім багатством і різноманітністю його окремих «спорідненостей».

Це образ водограю, оточеного різної форми, краси та місткості посудинами. Г. Сковорода пише: «Бог подібний до багатого водограю, що наповнює різні посудини, відповідно до їхнього об'єму. Над водограєм напис: «Неоднакова всім рівність». Плюються з різних рурок різні струмені у різні посудини, що стоять довкола водограю. Менша посудина має менше, але тим однакова вона з більшою, що так само повна. Бо що є дурніше, як рівна рівність, яку дурні у світ ввести марно хочуть?» (Сковорода, 2005: 436-437).

Григорій Сковорода акцентує на «сродність» українців до добра та на їхню «несродність» до зла, відстоюючи гідність та свободу України: «Однак хай не звабить, друже, те, що Тетервака названо Фридриком. Коли тобі неприємно, згадай, що ми всі такі. Адже всю Малоросію Великоросія називає тетерваками. Чого соромитися? Тетервак-бо – птиця дурна, але не злоблива. Не той дурний, хто не знає..., але той, що знати не хоче» (Сковорода, 2005: 124-125). Україна в боротьбі між правдою і кривдою постає як невеликий край, де «панувала простота й царювала дружба, що робить мале великим, дешеве дорогим, а просте приємним».

Світогляд Григорія Сковороди про ідеальний суспільний устрій, «духовної республіки» з рівними відносинами між людьми, з пануванням любові, рівності, справедливості, добра є уособленням української національної ідеї про виховання нової людини через самопізнання, здібність пізнати саму себе, визначити власний життєвий шлях, знайти і зайняти в суспільстві гідне для себе місце (Сковорода, 2005: 155).

Сковорода вбачав місію «природного воїна» в боротьбі за справедливість, захисті невинних та охороні основ суспільства – Правди. Його слова «А хто воїном народжений бути – дерзай, озбройся!... Що може бути солодше природженому воїнові, як військова справа? Захистити від образи, захистити страдну й безборонну невинність,

заступатися за основу суспільства – правду...» віддзеркалюють цей ідеал (Скворода, 2005:438).

Національна психологія зосереджується на визнанні активної ролі соціального суб'єкта, який через взаємодію та взаєморозуміння здатен впливати на політику і право. Це трактування підкреслює, що саме активний суб'єкт є ключовим джерелом розвитку політичних і правових структур, приділяючи особливу увагу соціокультурним умовам формування політичної і правової свідомості.

Як наголошує В. Кремень, філософія «екзистенції серця» Григорія Сквороди є далекоглядною передвісницею майбутнього людиноцентричного підходу у філософії, який орієнтується на вічні цінності та прагне осмислити фундаментальні основи існування (Кремень, 2022).

Український мислитель звертає увагу на критичну важливість для людини розуміння свого місця в світі та своєї життєвої мети. Людей закликають знаходити в своєму житті те, що належить до загальнолюдських цінностей, і що наповнює їх існування змістом. Втрата себе, на думку Г. Сквороди, не полягає в нескінченній турботі про фізичні потреби, а в надмірному захопленні ними, у забутті моральних цінностей. Отже, основними елементами людиноцентричного підходу Григорія Сквороди стають «міра» і «вдячність». Відчуття міри спонукає до задоволення малим. Якщо заздрість є джерелом багатьох пристрастей і незаконних дій, то почуття міри веде до раціонального та чесного життя, забезпечуючи «сталість і здоров'я серця».

В учінні Г. Сквороди провідною є ідея ціннісного прийняття себе та інших, що сприяє взаємній повазі та регулює комунікацію. Закладені філософом ще у XVIII столітті демократичні основи освіти та виховання як молоді, так і дорослих: виховання вільної, гармонійно розвиненої людини, обізнаної з основами наук, культури мистецтва, з історією та релігією, є в умовах сьогодення потужним потенціалом

духовно-морального виховання, патріотизму, громадянської позиції, національної ідентичності нової української генерації у боротьбі за свободу та незалежність України.

Список використаних джерел

1. Барабаш Ю. Дух животворить. Київ : Темпора, 2014. 478 с.
2. Боришевський М. Й. Дорога до себе: від основ суб'єктності до вершин духовності: монографія. Київ : Академвидав, 2010. 416 с.
3. Василькевич Я. З., Левчик Н. С., Кікінежді О. М. Етико-педагогічні погляди Григорія Сковороди в контексті сучасності. *Abstracts of III International Scientific and Practical Conference «Latest directions of modern science»*, January 23 – 25, Vancouver, Canada, 2023. Pp. 242-247.
4. Василькевич Я. З., Кізь О. Б., Кікінежді О. М. Психологічний дискурс ідей Григорія Сковороди. *Духовний код української ідентичності у вимірі міжкультурної комунікації (до 300-річчя від дня народження Г. С. Сковороди)* : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 10–11 листопада 2022 р. Київ, 2022. С. 120–122.
5. Калакура Я. С., Рафальський О. О., Юрій М. Ф. Ментальний вимір української цивілізації. Київ : Генеза, 2017. 560 с.
6. Кікінежді О. М., Кізь О. Б., Василькевич Я. З. Особистість у філософсько-просвітницькій спадщині Григорія Сковороди: психологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*. 36-к наук. праць. Київ : НУОУ, 2022. Вип. 6 (70). С. 49-57. DOI: 10.33099/2617-6858–22–70–6–49-57.
7. Кремень В. Г. Філософія Григорія Сковороди в контексті людиноцентризму. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. 4 (2). С. 1-8. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4202>
8. Культуротвірна функція психологічної науки: монографія / за ред. Г. О. Балла. КИЇВ-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 264 с.
9. Національна ідентичність і громадянське суспільство / Є. Бистрицький, С. Пролеєв, О. Білий, С. Лозниця, Р. Зимовець, Р. Кобець КИЇВ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2015. 452 с.
10. Попович М. Бути людиною. Видання 3-є, перероблене. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 336 с.
11. Роменець В. А. Вчинок і постання канонічної психології. *Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії* / за заг. ред. В. О. Татенка. Київ : Либідь, 2006. С. 11–37.
12. Сковорода Г. Твори: У 2 т. 2-е вид., виправ. Київ : ТОВ «Видавництво «Обереги», 2005. Т. 1. 528 с. (Київська б-ка давнього укр. письменства. Студії; Т. 1 (5)).

13. Скворода Г. Твори: У 2 т. 2-е вид., виправ. Київ : ТОВ «Видавництво «Обереги», 2005. Т. 2. 480 с. (Київська б-ка давнього укр. письменства. Студії; Т. 2 (6)).
14. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.]. Київ-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 306 с.
15. Тетерина Дарина. Григорій Скворода – український письменник, філософ і педагог. Київ-Мюнхен : РВА «Тріумф», 2001. 324 с

УДК 111.125:821.161.2'04.09 Скворода

Марія Кашуба

*доктор філософських наук,
професор кафедри гуманітарних
дисциплін Львівської національної
музичної академії ім. М. Лисенка
Україна, Львів*

Юлія Грибкова

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри іноземних мов
Львівської національної музичної
академії ім. М. Лисенка
Україна, Львів*

ПОНЯТТЯ БОГА У ТВОРАХ ГРИГОРІЯ СКВОРОДИ В КОНТЕКСТІ ГНОСТИЧНИХ ПОШУКІВ БОЖЕСТВА

Розуміння Бога пов'язане з обставинами суспільного розвитку насамперед. Григорій Скворода жив у часи правління Катерини II, яка продовжувала політику втручання світської влади у справи Церкви. Петро I ліквідував патріаршество і встановив орган управління Церквою – Синод, членів якого призначав особисто. Катерина ж, виплачуючи «жалування» з державної казни, змушувала служителів культу дбати про свою лояльність до влади. Православна Церква в Україні недовго зберігала традицію незалежності від світської влади. У часи митрополита Петра Могили Церква сприяла утвердженню віри в Бога, опікувалася освітою і книгодрукуванням, дбала про покращення моральності в суспільстві, про спасіння душ вірних.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ФІЛОЛОГІЯ

Авксентьєва Галина – кандидатка філологічних наук доцентка, завідувачка кафедри української та зарубіжної літератур ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Меркулов Максим – кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України.

Тарнашинська Людмила – докторка філологічних наук, професорка, головна наукова співробітниця Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Федорак Назар – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, Львівського національного університету імені Івана Франка.

ФІЛОСОФІЯ

Блохин Дарина – докторка філософії, професорка, член-кореспондент УВАН в Нью-Йорку, президент Німецько-українського наукового об'єднання імені Ю. Б. Блохина.

Братасюк Марія – докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри філософії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Василькевич Ярослава – кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Грибкова Юлія – кандидатка філософських наук, доцентка кафедри іноземних мов Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка.

Кашуба Марія – докторка філософських наук, професорка кафедри гуманітарних дисциплін Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка.

Кравченко Олена – кандидатка філософських наук, доцентка кафедри філософії і соціальної антропології імені професора І.П.Стогнія, Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Кікінежді Оксана – докторка психологічних наук, професорка, професорка кафедри психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Левченко Наталія – докторка філологічних наук, професорка кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди.

Піркл Дмитро – здобувач 2-го року навчання, магістрант Навчально-наукового інституту публічного управління державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рик Микола – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії і соціальної антропології імені професора І.П.Стогнія, Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Савонова Ганна – докторка філософських наук, доцентка кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка».

Соколюк Юлія – молодший науковий співробітник відділу історії української літератури Інституту літератури НАН ім. Т. Г. Шевченка.

Столярова Анна – почесний член Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

Харченко Лариса – кандидатка філософських наук, доцентка кафедри філософії і соціальної антропології імені професора І.П.Стогнія, Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Хома Іван – аспірант I курсу денної форми навчання, спеціальності 033 Філософія, Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Цимбал Тетяна – докторка філософських наук, професорка, професорка кафедри професійної та соціально-гуманітарної освіти Криворізького національного університету.

Юхименко Наталія – кандидатка філософських наук, доцентка кафедри філософії і соціальної антропології імені професора І.П.Стогнія, Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

ЗМІСТ

Юхименко Наталія. Ювілейні Сквородинівські читання: 40 років розвитку і популяризації сквородіани (передмова)	3
---	----------

ФІЛОЛОГІЯ

Авксентьєва Галина. Жанрова палітра сквородіяни Дмитра Шупти	8
---	----------

Меркулов Максим. «Радість і смуток як два полюси духу у творах Іоана Величковського, Климентія Зіновієва та Григорія Сквороди»	18
---	-----------

Тарнашинська Людмила. «Театр життя» як форма «переживання історії»: сквородинівська антитетичність в контексті опозиційності українських шістдесятників	31
--	-----------

Федорак Назар. Біографічне сквородинознавство Сергія Єфремова в контексті публікацій «Записок НТШ» кінця XIX початку XX ст.	43
--	-----------

ФІЛОСОФІЯ

Блохин Дарина. Г. Скворода – образ української релігійної людини	53
---	-----------

Братасюк Марія. Ідея «спорідненого життя» Григорія Сквороди в контексті сучасних українських реалій	70
--	-----------

Василькевич Ярослава, Кікінежді Оксана. Творча спадщина Григорія Сквороди в контексті сучасної психології	81
--	-----------

Кашуба Марія, Грибкова Юлія. Поняття Бога у творах Григорія Сквороди в контексті гностичних пошуків Божества	90
---	-----------

Кравченко Олена. Дуалізм видимого і невидимого в антропологічній системі Григорія Сквороди	101
---	------------

Левченко Наталія. Бінарна сутність людини у філософії самопізнання Григорія Сквороди	108
---	------------

Піркл Дмитро. Богогласник 1790-1791 років і Григорій Скворода	117
--	------------

Наукове видання

ПЕРЕЯСЛАВСЬКІ СКОВОРОДИНІВСЬКІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць

Випуск 10

Зважаючи на свободу наукової творчості, редколегія бере до друку публікації й статті тих авторів, думки яких не в усьому поділяє.

Відповідальність за достовірність матеріалів несуть автори публікацій. Передрук та відтворення опублікованих матеріалів будь-яким способом дозволяється лише за умови посилання на «Переяславські Сквородинівські студії. Випуск 10».

Відповідальні за випуск – Н.Ф. Юхименко

Комп'ютерна верстка: Домбровська Я.М.

ВИДАВЕЦЬ

Центр Сквородинознавства Університету Григорія Сковороди
в Переяславі

Адреса редакції:

вул. Сухомлинського, 30 Центр Сквородинознавства
м. Переяслав Київської обл., 08401

Підписано до друку 16.10.2024. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Arial Narrow.

Зам. № 19/24. Ум.друк.арк. 10. Олб.-вид.арк. 12,5.

Виготівник: ФОП Домбровська Я. М.,

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 6366 від 22.08.2018 р.

08055, Київська обл., Макарівський р-он, с. Вільне,

вул. Чапаєва, 16а, e-mail: devis519@ukr.net